

ΑΣ 1.27

Η αλήθεια για τον πολιτισμό

ΤΗΣ 'ΕΛΛΗΣ ΠΑΙΟΝΙΔΟΥ*

ΕΙΝΑΙ της μόδας σε κάθε συνέδριο κομμάτων, καθώς και σ' όλα τα προεκλογικά προγράμματα να μπαίνει προς το τέλος σαν επιδόρπιο κι ένα κεφάλαιο για τον πολιτισμό. Έτσι όλοι έχουν ήσυχο το κεφάλι τους πώς έκαναν το καθήκον τους. Φοβάμαι, όμως, πως όσο χαρτί και μελάνι ξοδεύεται γι' αυτό το θέμα, άλλη τόση άγνοια και αδιαφορία επικρατεί για τη σημασία του πολιτισμού σε μια μικρή, εύθραυστη, πολλαπλώς βαλλόμενη κι ελάχιστα αμυνόμενη κοινωνία σαν τη δική μας. Μια πρόχειρη ματιά στον κόσμο που μας περιβάλλει είναι αρκετή, για να επιβεβαιώσει αυτά που λέω και να μας γεμίσει θλίψη και ερωτηματικά. Άραγε, υπάρχει τρόπος να διασώσουμε κάτι από την παλιά μας περηφάνεια, από την περίφημη ταυτότητα που οι πρόγονοί μας, παρόλη την αφέλεια και την έλλειψη τεχνολογικών μέσων διαφύλαξαν και μας παρέδωσαν, στην κυριολεξία μας παρέδωσαν, γιατί μέχρι την προηγούμενη γενιά το κακό ήταν ακόμη ιάσιμο.

Δεν θέλω να φορτίσω δυσάρεστα την ατμόσφαιρα αυτού του πανηγυρικού συνεδρίου, ή μάλλον θέλω. Κάποτε, ο γνωστός Ρώσος ποιητής Γεφτουσένκο είχε πει: «Οι ποιητές δικαιούνται να χρησιμοποιήσουν κάθε μέσον, θεμιτό ή αθέμιτο για να προβάλουν την ποίηση». Μια, λοιπόν, και μου παραχωρήθηκε το βήμα μπροστά σ' ένα ακροατήριο με καθάρτα αυτιά, θα το χρησιμοποιήσω δεόντως.

Η λέξη πολιτισμός θεωρείται από πολλούς σαν ένα περιτύλιγμα πολυτελείας μιας αφηρημένης έννοιας, που έχει να κάνει με ανιαρές διαλέξεις, κομπωδεις εκθέσεις και συναυλίες στριφνης μουσικής, καθώς και με πολύχρωμα λαϊκά φεστιβάλ.

Ξέρουμε, όμως, ότι τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά. Πολιτισμός είναι ο τρόπος που ζούμε, που τρώμε, που μιλούμε, που συμπεριφερόμαστε, ο τρόπος που περνούμε τον ελεύθερό μας χρόνο, ο τρόπος που δουλεύουμε, που ψυχαγωγούμαστε, που σκεφτόμαστε, που εκλέγουμε, αν θέλετε, τους άρχοντές μας. Ο

προβολές, ούτε καν με χιλιάδες ακαδημαϊκά διπλώματα. Είναι κάτι που κτίζεται σιγά-σιγά, με κόπο και μόχθο, από γενιά σε γενιά.

Κι είναι κάτι, δυστυχώς, που διαβρώνεται και πάλι σιγά-σιγά και ύπουλα μπροστά στα μάτια μας; χωρίς να το πάρουμε είδηση, ακριβώς όπως οι τερμίτες διαβρώνουν εσωτερικά το ξύλο, αφήνοντας μονάχα το ετοιμόρροπο περίβλημα. Παρακολουθώ τον εαυτό μου σαν το πιο πρόχειρο αντικείμενο μελέτης και τρομάζω για το πώς στοδιακά ανέχομαι την ασχήμια τριγύρω μου, για το πώς αποχαυνώνομαι κάποτε μπροστά στο γυαλί της τηλεόρασης, για το πώς βυθίζομαι στη γλυκιά νάρκη της αδράνειας, της αδιαφορίας, της αυτοαπομόνωσης. Παρακολουθώ τη νεολαία μας να παραπαίει ανάμεσα στην πλήξη και τους ξενόφερτους πειρασμούς, παρακολουθώ τον τόπο μας να γίνεται άντρο των όπου γης κακοποιών, παρακολουθώ το λαό μας να γίνεται έρμαιο των διαφόρων επιτηδειών, που του στερούν τη σκέψη και την κρίση, που αποφασίζουν γι' αυτόν, που τον εγκλωβίζουν μέσα σε κομματικά καλούπια και τον σφραγίζουν με τη διάβιου σφραγίδα «δικός μας», που τον φορτώνουν με ρηχά λόγια και κακόγουστες επιλογές. Γιατί, δυστυχώς, η κακογουστιά ξεκινά από πάνω και κατεβαίνει προς τα κάτω. Κι όσο πιο πολύς ο πλούτος και η δύναμη τόσο πιο εύκολα επιβάλλεται η κακογουστιά. Γιατί αυτό είναι, η αντίθετη όψη του πολιτισμού κατά την άποψή μου με απλά λόγια θα μπορούσε να ονομαστεί κακογουστιά.

Μέσα σ' όλα αυτά τα απαισιόδοξα θα ήθελα να ρίξω στο συνέδριο και μια νότα αισιοδοξίας. Η φωνή του ΑΔΗΣΟΚ, όσο κι αν από πρώτη άποψη είναι αδύνατη, είναι μια φωνή που μας εμψύχα κάποια ελπίδα πως μπορεί να τολμήσει να ταρακουνήσει τα νερά. Γιατί φαίνεται πως το ΑΔΗΣΟΚ τολμά να πει την αλήθεια, ανεξάρτητα από το κόστος. Και η αλήθεια στα θέματα του πολιτισμού είναι οδυνηρή. Η αλήθεια θα σκοντάψει

παρεξήγηση. Από την άλλη, όμως, είναι τόσο μεγάλη η ανάγκη που έχει ο τόπος μας για το

σωστό πολιτιστικό υπόβαθρο, που αν το ΑΔΗΣΟΚ κρατήσει την υπόσχεσή του, σιγά-σιγά θα γίνει πόλος έλξης πολλών ελεύθερα σκεπτόμενων ανθρώπων, κι όχι μονάχα των αντέταχτων κομματικά. Ένα μικρό δείγμα αυτού που λέω ήταν οι συγκεντρώσεις του ΑΔΗΣΟΚ με το συγγραφέα Νίκο Δήμου, που προσήλκυσαν ένα πλατύ κοινό και άφησαν τις καλύτερες εντυπώσεις.

Τώρα, που, ουσιαστικά, αρχίζει η προεκλογική εκστρατεία, οι υποψήφιοι βουλευτές θα έχουν την ευκαιρία να προβάλουν από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας την ανάγκη για πολιτιστική αναβάθμιση. Θα μπορέσουν να μιλήσουν για την ανάγκη να πάψει το Υπουργείο Πολιτισμού να έχει μόνο το όνομα, αλλά να αποκτήσει και τη χάρη. Θα τονίσουν την ανάγκη να διατεθεί από τον κρατικό προϋπολογισμό μόνιμο γενναϊόδωρο κονδύλι για τον πολιτισμό κι όχι τα ψυχία από τα υπολείμματα των άλλων κονδυλίων. Για παράδειγμα, ένα μέρος από τα έσοδα του «ΠΡΟΠΟ» πρέπει πια να διατίθεται για τον πολιτισμό. Όλα πρέπει ν' αρχίσουν από την αρχή, από το νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο. Το βιβλίο, η καλή μουσική, το θέατρο, να γίνουν προσιτά και στον πιο απλό άνθρωπο. Αλλά, κύριως, σημασία πρέπει να δοθεί στο κατ' εξοχήν ψυχαγωγικό και επιμορφωτικό μέσο, την τηλεόραση. Να πάψει η ασυδοσία των καναλιών να παραμορφώνει το γούστο του λαού μας.

Θα μπορέσουν οι υποψήφιοι βουλευτές του ΑΔΗΣΟΚ να τονίσουν τη σημασία της τοπικής αυτοδιοίκησης στα πολιτιστικά θέματα. Εμείς, στη Λεμεσό, για παράδειγμα, πάχουμε πιο πολύ απ' όλους από πολιτιστική ξεραία. Θα μπορούσαμε να μιλούμε για ώρες, αρκεί, όμως, να σας πω το εξής ανεκδήγητο. Η μοναδική αίθουσα όπου γίνονταν κάποιες πολιτιστικές εκδηλώσεις, κάποιες συναυλίες, στεναζόταν στο Δημοτικό

Συμβουλίου, όπως δήλωσε με στόμφο ο δήμαρχος, η αίθουσα έκλεισε για πάντα τις θύρες της για το κοινό και με έξοδα δεκάδων χιλιάδων λιρών εξωραίστηκε, για να μετατραπεί σε αίθουσα συνεδριάσεων του συμβουλίου. «Ένα μικρό αντίγραφο της Βουλής, με ξύλινες επενδύσεις, για να μιλήσουν πατάνε το κόκκινο κουμπάκι του μικροφώνου». Η πράξη αυτή είναι πολύ χαρακτηριστική, όχι μονάχα του πόσο λίγη σημασία δίνουν όλα τα κόμματα στον πολιτισμό, αλλά και της έπαρσης και της αλαζονείας που μας διακατέχει. Ο καθένας είναι κι ένας μικρός φωστήρας μπροστά στο κουμπάκι του μικροφώνου.

Θα μπορούσα να μιλώ μέχρι αύριο. Το πολιτικό μας πρόβλημα είναι σίγουρα μια ανοικτή πληγή. Τα κοινωνικά προβλήματα χρειάζονται μεθοδευση και λύση. Αν, όμως, δεν δώσουμε τη σημασία που πρέπει στον πολιτισμό, χάνουμε την ταυτότητά μας. Κι είναι με την ταυτότητα αυτή, μιας χώρας με πανάρχαιο πολιτισμό που βάλλεται, που θα δώσουμε τη μάχη μας για τη διευθέτηση του πολιτικού μας προβλήματος. Η διεθνής κοινωνία που έχειμπουχτίσει από άλυτα πολιτικά προβλήματα, δειχνει μια ιδιαίτερη ευαισθησία σε θέματα όπου κινδυνεύει ο πολιτισμός μιας χώρας.

Είναι με τη διατήρηση αυτής της πολιτιστικής ταυτότητας που θα συγκρατήσουμε τη νεολαία μας από τον κατήφορο, που θα προφυλάξουμε τη γλώσσα και τα όμορφα εθιμά μας. Και, τέλος, αν χάσουμε την αυθεντικότητα της πολιτιστικής μας ταυτότητας, θα χάσουμε κι ό,τι κερδίσαμε στον κυριότερο κλάδο του οικονομικού τομέα, δηλαδή τον τουρισμό. Κανένα δεν ενδιαφέρει ένα ακόμη τσιμεντένιο νησί.

Γι' αυτό, εναποθέτουμε στο ΑΔΗΣΟΚ τις ελπίδες μας να προβάλει το πρόβλημα του πολιτισμού σαν ένα από τα κύρια σημεία της προεκλογικής του εκστρατείας. Και να 'σигουρο ότι πολλοί θα είναι εκείνοι που θα στηρίξουν την προσπάθειά του.

* Η Έλλη Παιονίδου είναι λογοτέχνις